

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Adventi gondolatok.

A szépség városa: Páris, a napokban gazdagabb lett szépségében egy kolosszális épülettel: a rue Verquiauxban új templom épült s négyszáz feketebe öltözött zarándok élén bevonult a francia fővárosba Mére Antoine az „Uj Messiás” s elfoglalta helyét a szentek-szentében, melynek díszes homlokzatán arany betűs felírás hirdeti: Egyetlen orvosság tudja meggyógyítani az emberiséget, a hit! A harangok zúgnak és betegesen ájtatos népek sokaságától benépesül az új templom, gyönyörködik és... gazdagodik az „Uj Messiás”.

Csodálattal fordulok nyugot felé és ámulattal állok meg, óh, nem... nem a templom csodás varázsa előtt, nem is az „Uj Messiás” sugárzóan boldog tekintete előtt; hanem csodálom a népet, mely kételkedő, tanácstalan és beteg szívvel — betegségének biztos tudatában — lelkének az élet csatáiban régen elvesztett egyensúlyát keresve, sejtelemszerűen és öntudatlanul, de annál szenvedélyesebben odaborul a Mére Antione lába elé, keresvén és várván a gyógyulást.

Látom az emberben az örök emberit: mely amaz első bűn óta, epekedő édes vággyal keresi... várja... óhajlja... szomjúhozza — nem! — szorongó félelemmel kergeti és űzi azt a sarkpontot, melyen megpihenjen, keresztjét lerakva, hol ziháló melle csendül, bűne éle tompul, hol a kegyelem vánkost, az irgalom párnát helyez fáradt feje alá.

Te gyógyulásért epekedő nép, te nyugalom után sóvárgó világ... im a rue Verquiauxban harangzúgás hallik, ott az „Uj Messiás”!

S kelet felé esik tekintetem... profétáknak bűbajos adventi éneke csendül... biborpalástba öltöznek a hegyek s túl azokon... tük messze, templomot látok. Ott áll az alázatosságnak, a szegénységnek örök szimbóluma: egy rozoga istálló. Óh, de ennek szentek-szente az Isten szerető szíve, egy jászolbölcsön keresztül tekinthetünk bele, egy jászolbölcsön, melyben a szeretetnek és békességnek áldott követe pihen. Nincs aranyos felírás, harangok sem zúgnak; de a szél szárnyain kiáltó szó zendül. Óh, ez a hang... ez nem a puszták kemény szavú, ridög prédikátorának szava, ez a Názáreti Jézus, a mi Messiásunk hívó... váró szava: Imé az ajtó előtt állok! Jöjjetek én hozzám, tanuljátok meg én

tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok és találtok nyugalmat a ti lelketeknek!

Ti megszaktát szívű proféták, im bételjesültek szent álmaitek: Jön a dicsőség királya!

Vajjon vethet-e valaki más fundamentumot, mely egyszer vettetett s mely a Jézus Krisztus?!

Nyugat felé kolosszális templom ragyog s zúgnak a harangok; kelet felé biborpalástba öltöznek a hegyek s kiáltó szó zendül.

Valami titkos vágy reszket a levegőben s belelopja magát a lelkünk mélyébe; valami esodálatos sejtelem száll a szél szárnyain s megrezgeti szívünknek húrjait. Óh, ez a titkos vágy, e csodás sejtelem: a proféták álma, élő vágyódása és szent sóvárgása. Kiszabadult a múltak sírjából, átzúgott a századokon a lelkünkön, szívünkön keresztül bűnbánóan vádoló, szemrehányóan panaszos hangokon zokogásba tör ajkainkon: Elvesztettük lelkünk egyensúlyát, elvesztettük a sarkpontot, Messiásra van szükségünk!

Óh, soha jobban, mint most. Most vagyunk csak igazán szegények; vergődünk a nyomoruságokban, a világ szolgálatában — másokkal együtt — sanyargatjuk magunkat! Most tusakodik csak valóban a szívünk: véték és bűn keserget, elégedetlenség gyötör, békétlenség zavar! Most háborog csak erősen a lelkünk: leszaktat az Isten atyai szívéről, elveszté otthonát. Nincs békeségünk, nincsen nyugalomunk... szabadulni vágyunk; nincsen boldogságunk... jöjj, Messiás, várunk!!!

Mére Antoine hívogatja, csalogatja a népet, gyógyítani akar, pénzre van szüksége, gazdagságra vágyik: a Názáreti Jézus keresi övéit, — akik drágák neki, — vérén megváltott fiait! Ott harangok zúgnak... itt adventi halleluja zeng. Itt az indulás ideje!

Vegyük fel hát legszebb ruháinkat, jertek, menjünk, mi vérén megváltott édes gyermekek vagyunk jertek, menjünk haza!

Szememet leköti kelet ragyogása, szívemet betölti a puszták kiáltó szava, a proféták bűbajos adventi éneke, lelkemmel odaburulok a jászolbölcsőre, e mélységes hitből származó vallástétellel: Senki sem vethet más fundamentumot azonkívül, amely egyszer vettetett, mely a Jézus Krisztus! (I. Kor. 3. 11.)

Jövel azért, óh, Utam Jézus!

Tóth Sándor.

Dies irae.

Kint a viharvert tengeren, háborgó hullámok haragjával küzd a parányi ember büszke alkotása. „bősz elemesatában” — nyomorult parány: a hajó-óriás.

— Mit féltek, kicsinyhitűek? — hangzik a biztatás szava: hajónk szilárd, száz vihart kiállt: jöjjön, zúduljon bár akármí vész. — győz, mint győzött annyiszor a mindenható emberi ész. S a rettegő lelkek viharzása egy pillanatra elállt, de annál bőszebben tombol a tenger viharja tovább. Egyszerre, mintegy a haragos felhők csattogására válaszul, irtózatossá dörög a rázza meg a levegőt: robbanás történt a hajón! S mint felhők sötétjéből a villámsugár, a gépház felől kavargó füstgomolyból lángoszlop csapódik az égre: ég a hajó!

A halálfelelem örülettel határos rémületté fokozódik a kettős veszély között. De felhangzik a biztató szó megint: — Ne féljétek, elmúlik a veszély, az égnek haragja, villamossága is igánkba hajtva már, mikor legbőszebben dühöng, akkor alázzuk meg, hogy szolgáljunk legyen, hogy veszedelmünk hírét elvigye a világ minden tája felé: a szikra táviró működik, ne féljétek, közel a segély!

A mentőhajók csakugyan megérkeznek. Emberfeletti küzdelem következik: Lewiathánok harca törpe emberek szolidaritásával, emberszeretetével. Óh, a tenger nem hagyja egy könnyen a maga martalékait, pusztítsa őket inkább a tűz, semmint meneküljenek.

S mi lett a vége a titáni harcnak? Rövid újsághír, melynek szenzációja, — pár nap se kell — már

elfakult: *A Wolturno katasztrófája alkalmával 163 emberélet esett áldozatul.*

Lent, a föld mélyében, honnan évezredek óta száműzve élet, napsugár, a hatalmas bányatelep sötét tárnáiból felvonók felé özönlik a fáradt munkássereg, hogy helyet adjon a másik csoportnak, mely pihenve jó alá az élet világosságából ide, az örök sötétség birodalmába.

— Szerencse föl! — hangzik az érkezők üdvözlése.

— Szerencse föl! — kiáltják a távozók után.

S e percben, mely együtt érte még a fáradt és pihent munkások százait, megjelent a köszénbányák rettegve rettegett réme, mely ott ólálkodik e föld alatti, sötét világ minden zugában, melynek irtózatossá halált okozó dühét lángra lobbanthatja egy gyújtó szál tüze. Mennydörgés a föld alatt! A következő pillanatban az élve eltemetett munkássereg rémes ordítása vegyül a tompa morajba, mely átzúg a halál folyosóin a robbanás után: A tárna ég!

A kijárat eltorlaszolva tüzes omladékok lángözönével: azokra, akiket a szörnyű robbanás azonnal meg nem ölt, a tűzhalál pokoli kínjai várnak. Vajjon fölhangzik-e innen a de profundis, a rémes segélykiáltás a föld színéig, — az égig? s vajjon lehangzik-e ide a szivettépő zokogás, a kétségbeesett esedezés:

— Emberek — siessetek — oltsátok a tüzet, ott lent apám, — fivérem, — fiam, — hitvesem! Irgalmazzatok!

Mindhiába! — a tüzet elfojtani nem lehetett s „minden kísérlet, mely a bentrekedt, szerencsétlen bányászok megmentésére irányult, meddő maradt”.

TÁRCZA.

Tanárországban.

— A debreceni tanári körben felolvasta:
Révész Lajos. —

Csendes faluzásom színhelyén tó terült el előttem, — gyönyörűen tükröző felszínnel. Minden megvolt e tóban a tengerből, csak éppen a só hiányzott belőle, mint ez egyszerű sorokból a „sal Atticum”, a finom beretvaél. Mellé telepedtem hát s mint egykor Odysseus, ott ültem én is „naphosszant a parti sziklákön és a tó sivatagára tekintgettem”. És, míg a tó tükrét szemlélgettem, a közben-közben csendesen fodrozódó hullámok gondolatokba, távoli világba, de örökké élő, mindig emberi világba andalítottak. Elvonult lelkem előtt az ó-világnak „erős keze”: Achilles csillogón, villogón, fényesen. Szinte láttam, amint nemes ellenfelének: Hektornak a kegyetlen végső döfést adja. Igazán csodálom, de egyúttal félek tőle. Felújult előttem a mindent „egyenlősítő”, de egyszersmind vak és hatalmaskodó Agamennon képe. Bámulom hatalmát, serege számát és erejét, de szeretni nem tudom. Csillogó dicsőség, pártos háborúság, mindent gázoló hatalom nem tanári lélek számára teremt. Ha ilyesminek is kell a világon lennie, hát jól van, mi köteles tiszteletben tartunk minden rendet és intézményt; de magunknak más ideált, nem a fizikai hatalomnak, nem a testnek,

hanem a léleknek emberét keressük. Az „okos ész”, az „erős lélek” hordozója kell nekünk. Ezt kerestem hát én is s ezt találtam meg kedves görög világom alakjai között a közhasználatban ravaszra fordított, de valójában sokat túrt, még többet tapasztalt, okos, leleményes és bár csendben, de folyton működő Odysseus képében.

Az ó-világból Odysseus az én emberideálom!

Odysseust, az igazi „okos észnek”, a valódi „erős léleknek” képét vittem hát magammal a szép Tanárországba, ahová csendben, zajtalanul, szinte észrevétlenül átrepítettek tóparti ábrándozásaimnak gyorsröptü szárnyai.

Jöjj, ó isteni Hermes, s nyisd ki szemeimet eposzi varázsvessződdel, hogy tisztán megláthassam a tanárok földjén mindenütt az odysseusi „okos észnek” és „erős léleknek” alkotásait, vagy legalább is jeleit. Segíts, öreg dalnok Homeros, hogy igazán, világosan, de mások bántása nélkül elmondhassam mindazt, amit láttam, avagy csak óhajtottam Tanárország földjén. Te is légy segélyemre istenek és emberek atyja, dicső Zeus, s küldd el közénk, valahányszor szükségét látod, mondabeli madaradat, hogy az minden közönynek, gyanúnak, féltékenységnek még a csiráját is újra és újra kitepje sziveinkből, hogy a minden tanárnak gyönyörűséges Tanárországban, amelyet most óhajtanék futólagosan bemutatni tizenkét „énekben” alkotmányosan és törvényesen csak a béke, szeretet és egyetértő áldásos munka lehessen állandóan „kormányon”.

S az újságíró krónikás újabb szenzációval lephette meg a világot: A *cardiffi bányarobbanás alkalmával 434 emberélet esett áldozatul.*

Főnt a szélsőséges levegő végtelen tengerében futó felhőkkel kél merész versenyre az eget verő emberi szellem csodás alkotása, népek hatalmas urának büszkesége, szemefénye: a kormányozható hadi léghajó. Utasai kemény szívű, bátor hadfiak, miután túlestek a föld porából fölemelkedő porember magasztos érzésein, szorgosan láttak dolgaik után. Terepszemle, menetsebesség, magasságmérés, légáramlatok megfigyelése, barometer, thermometer sok gondot ad. A veszély lehetősége talán eszökbe sem jutott. És száll-száll a léghajó tovább.

Egyszerre csak messzehangzó detonatio reszketteti meg a futó felhőket, láng lobban az égre s a következő pillanatban már a föld porában hever a csodás alkotás. Körülötte borzasztóan összeroncsolódott katonák megszenesedett hullái szerteszét: a levegő hősei! És jött ismét a rémes szenzáció: A *johannisthali léghajórobbanás alkalmával 26 emberélet esett áldozatul.*

Alljunk meg egy pár szóra itt, míg — Isten őrizzen, — újabb szenzáció nem következik, hisz napjainkban egymást érik a rémesebbnél-rémesebb tömegkatasztrófák. Ez a három megdöbbenő eset közvetlenül egymás után következett. Lelkünk föl sem ocsudhatott az egyik hatása alul, már itt volt a másik. Száz meg száz emberélet pusztulása, ezer, meg ezer eüistencia koldusbotra jutása, idegrázó gyásza a gondolatok és érzések egész raját riasztja fel lelki-világunkban.

Szempontunkon kívül esik annak méltatása, hogy a Volturino utasai között sokan voltak magyarok, (még pedig patentirozatlan kivándorlók) s így az egész kultur-világ gyászában a szó szoros értelmében „résztveszünk”. Szomorú alkalom, hogy a kultur nemzetek sorában így szerepelhetünk.

Semmi szavunk a résztvétáviratok ellen sem, mellyel koronás fők kondoleálnak egymásnak a gyász alkalmából. Elvégre még az üres udvariasság is tiszteletreméltóbb eszköze a nemzetközi érintkezéseknek, mint az ultima ratio regum.

Másra bizzuk a méltatlankodást is a fölött, hogy ezek a gyászban oly meghatóan consolidaris államfők, akik könnyeket hullatnak néhány száz emberélet pusztulása fölött, összetett kezekkel tudták nézni, hogy odalent a Balkánon aegisök alatt folyt fajirtó háborúk borzalmaiban ezren, meg ezren pusztultak el, — nemcsak erős hadfiak, hanem gyöngénők, ártatlan gyermekek.

Még a részvét nagyságával, a segélyező akció méreteivel sem kívánunk foglalkozni. Kőből legyen az a szív, mely meg nem indul annak hallatára, hogy az angol király saját felséges nőrokonának, Fife hercegnőnek a menyasszonyi kepengéjéből kiállítást rendeztetett s a belépti díjakat kegyelmesen átengedé a cardiffi bányakatasztrófában elpusztult családjainak a fölsegélyezésére. Szebben már a kandi nép gyarlóságát igazán nem is lehetne gyümölcösíteni és értékesíteni.

De hát vajjon értékesíthetők-e ezek a gondolatok s általában e szörnyű katasztrófák egyéb tanulságai hitéletünk szempontjából?

1. Az ország ismertető jelei.

Tanárországot keresed, istenektől kedvelt jámbor útas? Könnyű azt felismerni, mint egykor Alkinoos palotáját a phaiakok földjén.

Amerre fényes, messze tündöklő világító-tornyot fogsz látni, csak menj bátran arra s ott fogod találni a keresett földet, ahol gyűjtogatják a tudás világát és gondozzák a hit melegségét, mint egykor a Vestaszüzek Rómában az örök-tüzet. De, ha be akarsz térni te is, kedves vándor, e kiváltságos földre, a tengerész-törvények szerint gyűjts te is lámpát, gyűjtsd meg és emeld magasra tengerjáró hajódon szívednek és agyadnak messze világító lámpáit; mert a tanításnál, nevelésnél *tiszta, érdek nélkül való, elfogulatlan belső hitre és világos, senkitől és semmitől el nem vakított, biztos tudásra van szükség.*

Ha talán így még nem tudnál eligazodni Tanárország felé, más ismertető jelét is láthatod még ez ígérethöldnek. Templom, nagy és kiemelkedő, áll ez ország szélén, előtte nagy és fényes oltárral. Halld meg hát tőlem, tanárföldre igyekvő útas, azt is, hogy aki Tanárországra akar jutni, annak előbb áldoznia kell e fényes oltárnál. Mióta Sokrates úgy elrontotta korát és az ifjúságot, hogy példájával és tanításával megismertette a tiszta erkölcsök magasztosságát, azóta léha Dionysos-kísérek nem lehetnek többé nevelők, tanítók. Szedd ki hát belsődből, nagyra hívott vándor, az érdeknek, kapzsiságnak, nagyra-vágyásnak, könnyelműségnek még magvait is, vesd

e dicső antik-templom oltárára, égesd porrá és hamuvá s úgy lépj be megtisztultan a helyre, amely után vágyódtál; mert *tanító, nevelő mesler csak lemondó önzellen és tiszta jellem lehet.*

Most már e két jel után, e kettős felszereléssel eljuthatsz a tanárok országába.

2. Földrajzi helyzet, magasság, klíma.

Maga az ország — nem kevélység, nem önhietség, még csak nem is meghasonlás miatt, hanem — viszonyainál, berendezkedésénél és különleges céljainál fogva kissé magánosan, majdnem szigetként áll. Hajdan, mint régi beszédes iratok bizonyítják, egészen szorosan összefüggött ez ország egyéb földségekkel. Azonban újabban nagyobb jégtömegek érkeztek az északi magasságból Tanárország felé. Mivel pedig e hatalmas jégtáblák nem csak a levegőt hűtötték le erősen a tanárok földjén és annak tájékán, hanem egyúttal el is torlaszolták egymástól a szomszédos országokat, egészen érthető, hogy bár akaratunk és óhajításunk ellenére, de mégis eltoltunk némileg attól a nagy földtömegetől, amelyet népiesen magyar középosztálynak neveznek. Ezen kívül bizonyos geológiai rázkódtatások is történhettek. Ki tudja, tűzünk okozta-e, avagy ellenséges kezekről ránk zúdított víztömeg csapdosta, rengette országunkat? De ezen rázkódtatások — szerencsére — nem csúszathatták ki lábunk alól a talajt, csak némi moraj és zúgás hallatszik, némi nyugtalanság látszik most is utánuk.

Olyan kérdés, melyre könnyű feleletet ad a túlbuzgóságában felületés hívő lélek: — Hogyne, hiszen keresve sem lehetne megfelelőbb példákat találni az elbizott emberi tudomány tehetetlenségének az illusztrálására, szemben az Isten mindenható erejével, mely újra, meg újra megalázza a „tudásra törpe” ember égre törő vágyait. Rettebetes dolog az élő, erős Istennek kezébe esni! Ime, haragját hirdetik a harsogó vihar, a tűz, mely megemészt a tengeren ép úgy, mint a föld felett és a föld alatt. Emberek, — vigyázatok és imádkozatok!

Megvallom, — részemről a hitélesztésnek ezt a módját örömmel mellőzöm. Nem a mosoly miatt pedig, mellyel eféle érveléseinket lekicsinylik a mi „felvilágosult” híveink; hiszene get ostromló, imádságos áhitattá torzulna ez a mosoly, csak egy perccel kellene átélniök azokból a rémes órákból, melyeket átéltek az égő Volturno s a cardiffi katasztrófa halálra ítélteji.

De hát vajjon meg szabad-e sértenuünk Isten atyai jóságát azzal a durva anthropomorfizmussal, hogy ily irtózatossá eszközökkel óhajtja imádkozásra tanítani gyarló gyermekeit s mondhatjuk-e, hogy ama borzasztó órák egetvivő könyörgése előtte kedves áldozat?

Azután meg az emberi tudomány tehetetlenségét sem szívesen mértem öntudatlan elemek otromba dühével. Ellenkezőleg alázattal borulok le Isten bölcsessége előtt, mely „vakságra nagy” teremtményeinek lelkébe olthatatlan vágyat lehelt a tökéletesség után. E vágyat meg nem szegényítheti ezernyi veszély. Vesztett csaták tüzes keservei közül

e vágy újult erővel ragadja újabb viadalra szellemünk: tengerre, föld alá és az ég felé: excelsior!

És hogy már e szörnyű katasztrófák nyomán mindenképen az ember gyarlóságáról s Isten nagyságáról akarunk beszélni, mutassunk rá arra, a kétségbevonhatatlan tényre, hogy a tudásában elbizakodott ember a technika minden csodájának birtokában is ember marad a tengeren, a léghajón és a föld alatt. Önző, irigy, bosszúálló és könnyelmű mindenek fölött. A kiselejtezett, megvénhedt hajóóriás veszte bosszúműve volt. S ki tudná azt megmondani, miféle fontos óvintézkedésekről feledkeztek meg Zeppelin tudós katonái s a cardiffi bányamérnökök.

Isten nagyságának, mindenhatóságának imádsására pedig nem a tomboló vihar, nem a megszenyült, tehetetlen tudás vergődése indít, hanem az a lelket hevítő tapasztalat, hogy a veszélyben levők megmentésére hogy egybefognak, hogy egybefornak ezek a „sárból és napsugárból” alkotott, gyarló emberek! Mily buzgó, önfeláldozó volt az igyekezet, hogy poklok tűzén keresztül is megmentsek a cardiffi szerencsétleneket! Hogy röpül a szikratáviró szavára a veszély helyére az a tíz hajó!

Valóban Isten mindenhatósága vihette véghez a csodát, hogy az önfeláldozó szeretetben így összeforranak ezek az önző, irigy, bosszúálló, — gyarló emberek.

Az isteni mindenhatóság e csodás munkáját végzi szüntelen a szívekben az, ki nekünk e végre adatott. Az ő fegyvere is *tudomány*, de ez nem elbizakodott, hanem alázatossá teszi a véle foglalkozót.

Országunk tengerszin feletti magassága vitás. A nemzeti közművelődésnek története és a mai elfogulatlan intelligens társadalom is magasra: a többi nemzet- és embernevelő társadalmi tényezők közé helyezi Tanárországot, annak céljait és feladatait. Azonban a legújabb parlamenti mérések olyan alacsonynak mondják a tanári föld nivóját, hogy a rádobált milliokkal sem lehetett az Igazságszolgáltatás templomának küszöbéig felemelni.

Klimánk mérsékelt, egyenletes, szelid. Zivatarok, pusztító szélvészkek itt ritka jelenségek. Pontos időjelző készülékem a múlt iskolai évről egyetlen egy tanári vihart jelentett. De valószínű, hogy az is nem annyira vihar volt, mint inkább tanári egünk két derék üstökösének véletlen összetalálkozása. De még így is, o memoria, infandum iubes renovare dolorem, még így is fáj az emlékezete. Összetalálkoztak először a tanári szobában, ergo: peccatur intra muros! Aztán mentek „birót búsítani” perrel, tehát most már peccatur extra muros. Végül jött a hírlap, amely mint harmadik „inter duos litigantes” örömeiben hozám is elszállította egy rikkancs útján a bizonyosan kiszínezett ujdonságot. *Tisztulj ki, tanári ég, mindenjele s ragyogjon ránk onnan állandóan a kölcsönös türelemnek, előzékenységnek és kartársi figyelemnek derűs napja!*

3. Talaj.

Talajunk, amelyet művelnünk kell, „erős rögu”, úgy, hogy annak gondozása Mikes szavai szerint

„nem piciny dolog”. Könnyű a napnak liliomokat nevelni a kövér mezőkön, gyümölcsöt érlelni a szép, egészséges fákon, mikor azokat belülről hajtja saját erejük, kívülről pedig segíti a gazdának gondozó keze. A mi tanári buzgóságunknak azonban — a sok kiváló mellett — olyan virágokat is kell növelni, akiket már fonnyadtan vagy teljesen szellemi életerő nélkül kapunk az iskolába; olyan fákat is kell — a nemesen fejlődők közt — gyümölcsötvetni, akiket a gondozás hiánya, rossz környezet, avagy társadalmi léhaság egyenesen gátolnak a nemesedésben. Tömérdék hát a gond, tengernyi a munka a tanári gazdaságban: csak hogy kint, a tanári föld határain túl igen sokan észre sem veszik vagy meg sem értik e munkát. Nem, mert külső csillogás nélkül lélek által és lélekben megy végbe az ily munka.

Mikor tehát a falusi csend kedves megvidámítója, az első „gólya” elszáll a tájékról, hogy valamelyik jogakadémia I. évfolyamának előadó-termébe beüljön, azonnal megkezdhetjük szántásunkat, vetésünket. És mikor a kedves fülemile legutolsó hangját halljuk is, még mindig nem tehetjük le kaszánkat, kapánkat, bár véget ért már akkor az utolsó főigazgatói látogatás is. És ezen most megjelölt gazdasági év tartama alatt nem gazdálkodhatunk *extenzív*. Hiába szavalgatnánk *kijelé*, hogy mindenki lássa és hallja lázas munkásságunkat, akár a „Tanügy szűréségéről” is; mert, ha gazdasági területünkön nem hajlítgatjuk le jellemes derekunkat a legkisebb gazszál után is, s fel nem emeljük dacos fejünket a fáinkon

Vajha e tudomány terjedése lépést tarthatna azzal a másikkal, mely a világ meghódítására hívatott. Vajha e kétféle tudomány, mint szellemünk egy célra hivatott szárnyai *egyenlő erővel* röpíthetnek nemünket a tökéletesség magaslatai felé!

Bors.

Papp László.

A párisi Trocadero.

Írta: Bőszőrményiné dr. Kerestély Irma.

Múzeum. Szép is, nagy is, tanúságos is. Van egy osztálya: az ethnographiai rész. Bementem. Legelől Bulgária. Két tehén lefogva, hajtja a bulgár. Bulgáriai ruhák, ékszerek, eszközök nagy sokasággal, izléssel, tudással, szeretettel összerakva. Azután Románia. Ah, Románia is! — Gyerünk tovább, mi van tőlünk, a büszke magyartól. Lázás sietséggel, dobogó szívvel keresem Magyarországot. Külföldi tartózkodásom alatt megtanultam már annyit, hogy a félreeső zugokat keressem ki, ha a hazámról van szó. Ott kereselek. Végre mintha ismerősre akadnék. Hirtelen nem hiszek a szemeimnek: egy gipsz figura áll előttem; fölötte az írás: Hongrie. Alatta: Kalotaszeg. Ah, édes szép Kalotaszegem! — de nem ismertem rád mindjárt. Nem szégyenlem, a szemem megtelt könnyel, a lelkem valami nehéz, fojtogató fájdalommal. Oda hívom a teremőrt s mondom neki: — Megenged ugy-e uram, egy kis kritikát?

— Ezer örömmel.

— Ez a maguk magyar nője nem jól van öltöztetve.

pusztító hernyók felé, nem csak „Igazgatóságunk” nevezett mezőrendőrkapitányságunkkal gyülik meg a bajunk, hanem — s ez a fő — súlyosan vétenénk a tanári lelkiismeret és ethika ellen is. Így hát más módszer szerint: *intenzíve* kell gazdálkodnunk. Lélek-ből és lelket kell tanítanunk; a tudásnak legfelső felületén soha se szántogassunk; amit nem vetettünk, azt ne is aratgassuk; szomszédunk barázdájába bele ne tévedjünk és a más asztagát soha se lépézzük.

Ha pedig gazdasági csalódásoktól is óhajtjuk magunkat óvni, akkor szívleljük meg Vergilius „Georgika”-jának azt a „Függelékét”, amelyet a napokban fedeztem fel, ahol a jeles költő ilyen tanácsokat osztogat a tanároknak s tanítóknak: Rózsát tanári földbe ne ültetgessetek, mert az ott csak töviseket terem. A babérfát is hagyjátok ki a művelésből, mivel azt meg éppen nem termi meg a tanárok földje. Halamagot se vetegessetek; mert az ugyan kikél itt-ott, de sehol meg nem lombosodik. Egy fa van, amelyet sűrűn ültetgethettek, s ez az idealizmus szép faja; mert, ha szorgos gazdálkodástok közben sokszor megbántának, sőt földre sújtának is benneteket, tanárok és nevelők, ettől: *a tanári idealizmus nemes fájának gyümölcsétől mindig új életre keltek, mint egykor Antaeus az anyaföldtől.*

(Folyt. köv.)

— Lehet, — mondja, — mi nem ismerjük azt az országot. Ezt az alakot is Pest ajándékozta, mi, ahogy kaptuk, fel is állítottuk. — Gombostűt kértem s a szoknya alját feltűrtém, hogy a piros szegély szépen kilátszódjék. Megköszönték. Pedig felesleges volt. Én boldog voltam, hogy azon a hazámat képviselő gyámoltalan figurán legalább annyit igazíthattam.

A szegénység nem szégyen, de a gyámoltalanság az. Amikor a párisi ethnographiai múzeumban Bulgária, Románia, Montenegró szebben, okosabban van képviselve, mint Magyarország, az nem szegénység, az gyámoltalanság, az ügyefogyottság.

Nem is beszélek arról, hogy Peru, hogy Bolivia, a Niger melléke mekkora bőséggel van kiállítva, hisz az exotikus dolog; messze van, különös — érdekes. De hogy Bulgária, Románia szebben legyen ábrázolva, fűrhetetlen.

Várhatjuk, míg Franciaország expedíciót küld ki Magyarországot jellemző dolgainak felkutatására; meg van ő anélkül is. De nem küld expedíciót Romániába sem s a romániai nép életviszonyaira, ruházataira, eszközeire vonatkozó dolgok mégis ott vannak szép rendben. Hogy lehet az? Megmagyarázta a teremőrt. Románia ajándékba küldte ezeket a holmikot a múzeumnak. Románia akarja, hogy róla tudjon a világ. Nem restelli a fáradságot, hogy magáról hírt adjon, hogy tudassa a világgal, hogy ő létezik, erős nemzeti érzéssel, hatalmas öntudattal.

Nem akarok most arról is beszélni, milyen kedvezményeket biztosított diplomáciai úton Románia az ő ifjának részére a párisi egyetemen, a Sorbonneon, az más lapra tartozik; de hogy Románia létezik, él, azt mindenki tudja, még Párisban is... hogy Magyarország él, létezik, azt csak azok tudják itt, akiknek egy-egy ide kivetődött, nekibúsult szittya elmeséli. Kérdés, azok is elhiszik-e?

A kis nemzetek hiába várják, hogy a nagy és hatalmas nemzetek önként, szükségszerűleg igyekezzenek őket megismerni. Ők kell, hogy módot keressenek arra, hogy megismerjék őket.

Hazánkban annyi jellegzetes, igazán szép ethnographiai dolog van. Küldjön pl. Debrecen városa ide valamit, a Trocadero igazgatósága örömmel fogadja, ki is állítja. Az a száz, meg száz idegen pedig, aki ott naponta megfordul, tudomást vesz arról, hogy van Magyarország. Küldjön egy ezüst gombos civis ruhát, egy hortobágyi csikós, vagy juhász ruhát, egy karikás ostort, pányvát, fokost. Ez nem kerül sokba, ez fáradság, de nem költség.

Sajnálom, hogy nem volt velem valamelyik kemény nyakú bárbár atyámfia. Kékben, ezüstgombbal. Tudom Istenem, lekanyarította volna rögtön a nyakából az atillát s ráhúzta volna valamelyik jámbor figurára.

Itt kellene lenni a gyönyörű mezőkövesdi viseletnek, a szalontai cifraszűrnek, a kecskeméti röhögő bundának, a kalotaszegi varrottasnak, a székely szöttesnek, a korondi agyagedénynek, nem pedig négy öt tót-fakanálnak, egy rossz hálónak s egy tányér nagyságú oláh fadézsának.

Bizony, a kecskeméti kék(!)szűrön, 4–5 cserépcsupron s a már említett fakanálon s torz kalotaszegi asszonyon kívül egyéb is képviselhetné véleményem szerint szép magyar hazánkat.

Páris.

Egyházkerületünk őszi közgyűlése.

A közgyűlés nagy érdeklődéssel hallgatta meg a püspöki jelentést, melynek felolvasását gyakran élénk helyesléssel s éljenzéssel szakította meg. Lapunk egész terjedelmében megkezdte ennek közlését. A jegyzőkönyvbe való felvételt elrendelték s elismerés mellett forró köszönetet szavaztak püspök urunknak.

Nagyszabásu dolgozatot terjesztett fel a békésbányai egyházmegye, mely a délvideken 19–20 új egyházközség szervezését, illetőleg újra életre keltését vette célba. A felterjesztést Fekete Gyula aljegyző olvasta fel. Lényege az, hogy az egyházmegye az egyházkerület és az államkormány támogatása reményében, különösen magyar nemzeti szempontból Torontál-, Temes- és Krassó vármegyékben a török hódoltság idejében elpusztult református egyházakat újból életre akarja hozni. A kérdés iránt a közgyűlés nagy érdeklődést tanúsított és soronkívül vette azt tárgyalás alá. Fekete Márton egyházmegyei gondnok köszönetet mondott a figyelemért. Megemlíti, hogy ezekben a vármegyékben népes és virágzó egyházak voltak, melyek a török világban elenyésztek. A nép elmenekült a templom elpusztult. Csak a múlt század derekán indult meg szerény keretek között a visszahódítás munkája. Az akció nemesak egyházunknak, de magyar hazánkunk is kiváló szolgálatot tesz. Eddig az okozott igen nagy nehézséget, hogy a szétszórt csoportok összeszedésének nehéz munkájában csekély támogatásban részesültünk. Ma úgy az egyházkerületnek, mint az államkormánynak sietnie kell az erőteljes gyámolítással. Jellemző, hogy az eddig megindult mozgalom még a más vallásúak részéről is nagy örömet keltett. Közgyűlésünk a nagy fontosságú ügyet készséggel teszi a magáévá s a nagy nemzeti munkában segítségére fog lenni minden erejével a békésbányai egyházmegyének.

Dr. Kun Béla világi aljegyző előadása mellett tárgyalás alá vétetett az egyházkerületi pénzügyi bizottság szokásos félévi jelentése.

A pénzügyi bizottság javaslata alapján a közgyűlés a következő határozatokat hozta:

1. Az egyházkerületi és kollégiumi ügyésznek, a püspöki irodai szolgának az illetékes nyugdíjintézetbe való felvételét elrendeli s fentartói évi járulék címén 260 koronát, illetőleg 112 koronát rendel a kollégiumi pénztár IX. csoportja javára.

2. A Kálvin-szövetség részére megszavazott 200 korona alapító tagsági díjat a VIII. pénztári csoport folyó évi maradványa terhére kiutalja.

3. A nagyváradi tanítónőképző-intézet évi segélyét 1914 január 1-től kezdve a III. pénztári csoport terhére 5800 koronára emeli.

4. A debreceni leánygimnázium segélyezésére megállapított 1000 koronát a VIII. pénztári csoport terhére utalja ki.

5. A püspöki irodai személyzet javadalomemelését az I. pénztári csoport terhére felveszi az előirányzatba 1914 január 1-től kezdve.

6. A debreceni diakonissza-intézet céljára a XIX. pénztári csoport terhére 1914. évre 6000 koronát folyósít.

7. A debreceni egyetem theologiai fakultására fordítható alapok kimutatását a főiskolai igazgatótanács előterjesztése rendjén tárgyalja.

8. Dr. Tegze Gyula részére 375 korona, Pokoly József részére 500 korona fizetést kiegészítő pótló tandíjváltást a XXII-ik pénztári csoport terhére 1913. évtől kiutal; egyszersmind az 1913. évi 34. sz. határozat 13. pontjában körülírt fizetékieskiegészítési pótló tandíjváltást állapít meg. A tanári fizetékieskiegészítések tekintetében történt változásokról szóló jelentést tudomásul veszi és elhatározza, hogy a debreceni tudományegyetem megnyitása után a XXI. pénztári csoport egész jövedelme tőkésítettven, újabb theologiai tanszékek alapjául szolgáló tőke képzésére fordíttassék, s mint ilyen, azontúl „egyetemi theologiai tanszékek alapja” címen kezeltessek.

9. A theologus ifjak internátusi kedvezményes helyeinek szaporítására az 1914 január 1-től kezdődően addig, míg a theologiai szak, mint akadémiai tanszak áll fenn, a XXII. pénztári csoport terhére évi 4300 korona segélyt állapít meg.

10. Nagy József tanítóképző-intézeti igazgató lemondása és dr. Veress István igazgatóvá megválasztása esetére Nagy József fizetékieskiegészítését 1600, dr. Veress Istvánét pedig 1700 koronában állapítja meg az 1914. évi január 1-től kezdődően a VIII. pénztári csoport terhére.

11. A debreceni theologiai akadémián tervezett patrisztikai tanszék felállításához kért hozzájárulás költségvetésbe iktatását ez idő szerint mellőzi.

12. A kölcsöntőkék kamatlábának emelése tárgyában a debreceni főiskolai igazgatótanács előterjesztése rendjén fog határozni.

13. A debreceni kollégiumi pénztár X. csoportjánál 1914-re előirányzott hiánynak fedezését a számadás rendben megállapítandó tényleges hiány mértékéig, de legfeljebb 2000 korona erejéig a XXII. pénztári csoport terhére elvállalja.

14. Az egyházkerületi levéltárban alkalmazott levéltári tiszt részére egy évre ideiglenesen a XVIII. pénztári csoport terhére 1000 korona tiszteletdíjat állapít meg.

15. Pokoly József kérelmét aziránt, hogy nyugdíjintézeti belépési járulékát az egyházkerületi pénztár viselje, a theologiai tanároknak az országos nyugdíjintézetbe felvételéig függőben tartani javasolja, egyszersmind az országos tanári nyugdíjintézeti törvény revíziójára vonatkozó törvényjavaslatnak lehetőleg e tanév folyamán letárgyalására a kormányt felkéri.

16. Jakucs Sándor püspöki irodai eljáró részére a kollégiumi szolgálakkal azonos szabályok szerint a családi pótlékot az 1914. év január 1-től kezdődőleg megadja.

17. A középszabolcsi egyházmegye ajánlatát a protestáns árvaházi alapítványi helynek betöltése tárgyában az egyházkerületi elnökségnek kiadja.

18. özv. Rác Lajosné segélyemelés iránti kérelmét nem teljesítheti.

19. Kiss György gyakorlóiskolai tanítónak azt a kérelmét, hogy a több pénztárból (kollégiumi és a debreceni református egyházközségi) élvezett fizetését egy helyről vehesse fel, méltányosnak találván, annak teljesítése érdekében a debreceni egyházközségi presbiteriumát megkeresi.

20. A Fonciére pesti biztosító-intézetnek az 1912. évi számadás terhe alól a végleges felmentést megadja.

21. Jelenti az egyetemes konventnek, hogy egy-

házkerületünkben a tőkesegélyes egyházaktól a kölcsönök 32 év alatt visszafolynak s ennek folytán kéri, hogy a törlesztési terv készítése ne kívántassék.

22. Az egyházfenntartási alapok létesítése tárgyában az esperesi-kar javaslatát várja.

23. Tudomásul veszi, hogy az egyházkerületi pénztár értékei megvizsgáltattak és rendben találtak.

24. A számvevő irnokának javadalomemeléséhez hozzá nem járul.

25. A máramaroszi liceum tanárai, hogy családi pótlékuk folyósítható legyen, nem kevesebb, mint évi 5000 korona segélyt kérnek az egyházkerülettől. Fedezet hiányában, annyi teméntelen segélyezés után, ezt az újabb terhet az egyházkerület indokoltan nem vállalta.

26. Az ököritői alapítvány ösztöndíját az 1914. évi január 1-től kezdődően évi 300 koronában állapítja meg.

27. B. e. dr. Eröss Lajos püspök emlékének méltó módon megörökítése iránt a legközelebbi közgyűlés elé az elnökség javaslatát várja.

8. A tanító- és tanítónőképesítő vizsgák vezetése tárgyában a népiskolai tanügyi bizottság javaslatát várja. A vasúti költségek felszámítása tekintetében azonban a bizottság javaslatát elfogadván, kimondja, hogy a kedvezményes vasúti jegy váltására jogosítottak csak a tényleg fizetett összeget számíthatják fel.

29. A temesvári egyházközség részére az I. és VIII. pénztári csoport terhére 200-200 korona segélyt az 1914. évre is megszavaz.

30. Az egyházkerületi pénztár 1914. évi költségvetését a bizottság által bemutatott javaslat szerint megállapítván, azt a jelen jegyzőkönyv függelékül kinyomatni rendeli.

Az első és második lelkész-képességi és tanító-képességi vizsgák, valamint a nagyváradi vallástani pótképesítő vizsga jegyzőkönyveiben foglalt jelentések tudomásul vétettek.

Megkezdődött a zsinati előkészítő bizottság előterjesztésének tárgyalása, mely azonban fontossága és terjedelme következtében csak a november 20-iki délután 4 órai ülésben nyert befejezést. Annál fogva erről hátrább fogunk referálni.

November 19-én délután az egyházkerületi értekezlet választmánya, majd közgyűlése ülésezett, amikor a módosított alapszabályzat tárgyalatott le s fogadtatott el dr. Erdős József titkár előadása mellett. Jövőre egyházi elnök a püspök lesz, világi elnök választásáról évről-évre az értekezleti gyűlés tartásának helyére tekintettel, időnként történik gondoskodás. A jövő évi közgyűlés Beregszász városába lesz összehíva.

November 20-án reggel néhány jegyzőkönyv hitelesítése után a tanárválasztó küldöttség tagjait választotta meg a közgyűlés az elnökség vezetése alatt Sütő Kálmán, Görömbei Péter, Futó Zoltán, Széll Kálmán, György Endre, Domahidy Elemér, Fekete Márton és Gaal Kálmán személyében. Felolvastattott az igazgatótanácsnak a két főiskolai tanári állásra beérkezett pályázatok eredményéről szóló jelentése. Ennek alapján megtörtént a jelölés. Lapunk múlt számának közlése szerint is dr. Bacsó Jenő és Husz Richárd választattak meg egyhangúlag.

Dr. Veress István és dr. Radó Endre tanárok a tanári állásra való meghívást elfogadván, a hivatalos eskü letételére hívtak fel. Az eskü elhangzása után püspök úr melegen üdvözölte a két új tanárt. Megemlítette, hogy az egyetem létesítésével beálló változások tanítóképző-intézetünket és főgimnáziumunkat nem érintik. Akadémiáink átbocsátásával szenvedett veszteségünket e két intézetnek erősödése, az internátus s a létesítendő tanárképző-intézet pótolja és felejteti. Ennek hangsúlyozása mellett bizalommal s ennek társával a szeretet indulatával tekint a felesküddött tanárok munkája elé s kíván nekik erőt, kitartást nagy feladatuk sikeres megoldására. Dr. Veress István rövid beszédében jelzi, hogy fájó érzéssel lépett át eddigi munkája teréről a tanári pályára, de ezt a fájdalmat legyőzte a kötelességtudás és az az óhaj, hogy egyházunknak jó tanítókat neveljen. Ha nem is hozhatott fényes tehetőséget az új állásra, de hozott lelkesedést, mely lankadni soha sem fog. Meggyőződése szerint nekünk egyszerű s kötelességtudó tanítókra van szükségünk, akik dicsekedni tudnak hivatali állásukkal. A tanítóképzés ügyét nagy fontosságúnak tartja, a reá várakozó kötelességek teljesítését, új hivatását éppen úgy nem fogja szégyenelni, mint Pál apostol nem szégyenelte a magát. Eddig az egyházat szolgálta, de most is annak a szolgálatában marad. Új tanártársa nevében is mélyen átértzett háláját fejezi ki a megválasztásért s komoly ígéretet tesz, hogy Isten segítségével s a kormányzók gyámolítása mellett az ügynek hű szolgáló lesznek.

A főiskolai új adományokról szóló jelentés hálás elismeréssel vétetett tudomásul.

A kollégiumi tisztviselők nyugdíjintézetébe újabb tagok vétettek fel. Megsürgöttetett a be nem mutatott alapító-levelek elkészítése. A kollégiumi gazdasági tanács részletes kimutatást mutatott be a theologiai fakultás és az internátus céljaira szolgáló alapokról. A kimutatás a konvent kívánságára állítatván elő, oda terjesztetik az fel. Az ifjúsági egyesületek pénzkezelési szabályzatának elkészítését mulhatatlanul elvárja a közgyűlés a tavaszi ülés idejére a kollégiumi gazdasági tanácstól. Az új építési hátralékokra vonatkozó határozatok foganatosításáról a közgyűlés a gazdasági tanácstól jelentést vár és megsürgötteti az egyházkerületi határozatok nyilvántartására vonatkozó intézkedés végrehajtását. A tiszadadai ingatlanon szükséges építkezésre a közgyűlés engedélyt adott. Több rendbeli kisebb fontosságú kollégiumi gazdasági ügyek ellátása után a kollégium 1914. évi költségvetésének tárgyalására került a sor. A költségvetéshez Soltész Elemér képviselő szólott hozzá. Ő nem fogadja el, hogy a kollégiumi és egyházkerületi kölcsönök kamatja emeltessék. A gazdasági tanács ugyanis azt javasolta, hogy az Osztrák-Magyar bank mindenkor kamatlábánál 2%-kal számítsion többet a kollégium és az egyházkerület pénztára. Maximálisnak azonban 8%-os, minimálisnak a 7%-os kamatlábat kötvén ki. Behatóan mérlegeli a kamatemelés morális következményét s nyomós érvekkel sürgeti, hogy a kamatláb jövőre is maradjon változatlanul. *Márk Endre* udvari tanácsos, kollégiumi és egyházkerületi ügyész egy véleményen van Soltész Elemérrel. Tudja, hogy a kamatláb emelésébe a szükség kergeti a kollégiumot. De reá mutat arra, hogy

ez a szükség más forrásból is veheti a fedezetét. Az új főgimnázium évi 18—20 ezer korona új igénnyel lépett fel. Hát ez a szükség állandó lesz, de a kamatemelésből várható jövedelememelkedés a pénzpiac javulásával menten elenyészik. Még most kedvező a kilátás arra, hogy gimnáziumunk részére államszegélyt eszközölhetünk. A kölcsönünket igényelő nagy közönség bizodalommal fordult hozzánk s ez a bizodalom benső jó viszonyt létesített főiskolánk és a nagy közönség között. Most már tessék mérlegelni azt a visszatetszést, melyet ez a kísérletezés maga után fog vonni. Tessék végig gondolni azt a processust, mely a pótkamat-fizetés biztosítása céljából megindul: felhívást kapnak a felek, hogy adjanak nyilatkozatot a pótkamat-kötelezettség elismeréséről, ezek a nyilatkozatok be lesznek adandók a telekkönyvi hivatalnál; de, miután a tőlünk felvett kölcsön öta a felek ingatlanát sok esetben újabb kölcsönvétel is terheli: a pótkamatot első helyen betábláztatni csak ritka esetben lehet. S aki nem ad nyilatkozatot: annak a kölcsönét kénytelenek leszünk felmondani és esetleg perrel is behajtani. Mekkora romlásával jár ez sok becsületes kölcsönvevőnek? Bár neki, mint ügyésznek, a munkadíjak címén anyagi előnyök ígérkeznek a kamatláb-emelés rendjén: mégis kéri, hogy tekintsen el a kerület a nagyon problematikus kamatemelés elrendelésétől, vagy, ha egyáltalán emelni akarja a kamatot, emelje azt határozott számban 7%-ra s ne tegye kamatlábunk állását függővé az Osztrák-Magyar bank kamatlábjának hullámzásától. *Jászi Viktor dr.* elismeri, hogy a közhangulattal szemben nehéz helyzetben áll, midőn a kamatemelés itt kontemplált módját elfogadja. Az egyházkerület itt a kollégium érdekének a képviselője és nem az esetleg adós egyes egyházaké. Ő éppen az emelést tartja morális kényszerűségnek, ez parancsolja azt, hogy alkalmazkodjunk a mai viszonyokhoz. *Vass Mihály* esperes úgy tartja, hogy valamint a termények olcsó volta idején olesón már eladott terményeket nem adhatjuk el még egyszer áremelés-pótlással, úgy az egyszer már régebben kikölcsönzött pénz kamatját sinez jogunk újólág kamatemeléssel drágitani. *Domahidy Elemér* egyházmegyei gondnok azt a közvetítést ajánlja, hogy az egyházközsegeknek adott kölcsönök kamatai nem 8, hanem csak 7%-osok legyenek, mert azt végtére is nem lehet tagadni, hogy a mi pénztáraink s általán véve anyagi érdekeink és az egyházközsegek között szemmel látható kontaktus áll fenn. *Gróf Degenfeld József* főgondnok figyelmébe ajánlja a közgyűlésnek, hogy az iskolai és egyházi közvagyonot itt nem kezelhetjük úgy, mint a privát ember a maga pénzét. Mi csak mandatariusok vagyunk s nem a magunk pénzét kezeljük. *Dr. Ferenczy Gyula* reá mutat arra, hogy ha most drága is a pénz: gondoljuk meg, hogy ez nem lesz mindig így. 18—20 ezer korona (ha nem több) újabb szükséglet állott elő az új főgimnáziumnál. Ennek kielégítése sok egyéb jogos igény kielégítését szorította háttérbe, anélkül, hogy a gimnázium új szüksége teljesen fedezetet talált volna. Hiszen így is 12—13 ezer korona hiányt mutat a közszükségleti pénztár előirányzata. A szükség állandó, de a kamat le fog szállani, tehát ezzel a kísérletezéssel boldogulni nem lehet. Nem szavazza meg a kamatláb emelését. Van más módja is a helyzet orvoslásának: forduljon az államhoz

segélyért a főgimnázium. Ugy is csak ez lesz a vége a dolognak.

Többen hozzá szoltak még a kérdéshez, voltak felszólalások, amelyek azt akarták bizonyítani, hogy a kamatláb-emeléssel nem a deficit fedezését célozzák, hanem csak a viszonyokhoz alkalmazkodnak. Végre is szavazás alá bocsáttatván a kérdés: a kollégiumi gazdasági tanács javaslata szavazattöbbséggel elfogadtatott, és így a kamatláb az Osztrák-Magyar bank kamatlábjához igazodik, 2%-kal azon felül emelkedve.

IRODALOM.

— **Előfizetési felhívás.** „Emlékjelek, bizonyágok összegyűjtött dolgozatok” című művem III. kötetét kiadni szándékozom. — Jeleztem a sárospataki főiskola legközelebbi Értesítőjében, hogy sajlókészen van s némely jóakaróim — lelkészek és világiak, köztük egy-két nem múlon szerető tanítványom — a jelzésre lekötelező biztatással, de egyúttal azzal a komoly figyelmeztetéssel is fordultak felém, hogy „siessék a jó szándékkal, mert hosszabbodnak az estvéli árnyékok”. Igaz, hosszabbodnak. Rajtam tehát ne múljen az állítólagos jó kezdetnek se folytatása, se vége. Összegyűjtött dolgozataim III. kötetére ezennel előfizetést hirdetek. Hasonló lesz, — ha létrejöhet! — a két első kötethez, a terjedelme is ugyanolyan, 25 iv. Friss sírhantokra fonott szerény koszorúk, de amikhez a szívünk-lelkünk adja a kötő szalagot. Tanügyi, protestáns egyházi fontosabb kérdéseknek alkalmi megvilágítása s a sárospataki főiskola régi romjai, vagy épülő kőfalai között való merengések s édes számítások egy boldogan remélt szebb jövőre s egy és más a könyvek könyvéből, amelynek szolgájjává szegődtem s amely szinte mindennapi kenyeremmé lett 40 éven át. Nincs miért elhallgatnom, hogy kellő számú előfizető nélkül a munkát ki nem adhatom. Ára fűzve 5 korona, amely készpénzben, vagy kötelező nyilatkozat alakjában í. év dec. 31-ig küldendő be. A mű *husvétra* fogna megjelenni. — Az I. kötetből néhány, a II-ből szép számú példánnyal rendelkezem. A két kötet ára 4 korona, egyenként 2—2 korona. — „Egymásnak terhet hordozzátok!” Atyafiúi tisztelettel és szeretettel Sárospatak, 1913 október 31. *Radácsi György* theol. akad. tanár.

A legelőkelőbb, a legmegbízhatóbb, a legjobban szerkesztett, a legnagyobb terjedelmű, a legfüggetlenebb budapesti napilap **Az Ujság.** Munkatársai a magyar zsurnalisztika, a magyar irodalom legkiválóbbjai. Felelős szerkesztő: *Gajári Ödön.* Szerkesztőtárs: *dr. Ágai Béla.* Előfizetési árak: egy évre 28.— K, félévre 14.— K, negyedévre 7.— K egy hónapra 2.40 K. Az Ujság előfizetői a *Dival Salon*-t negyedévre 2.50 K kedvezményes áron rendelhetik meg. Az Ujság karácsonyi számát, mely tartalmával és terjedelmével szenzáció számba megy, megküldjük minden új előfizetőnek is, aki január hó 1-től számítva már most beküldi az előfizetési összeget.

Megrendelési cím: Az Ujság kiadóhivatala Budapest, VII, Rákóczi-út 54.

Előfizetési felhívás. Egy világhírű és klasszikus tollal megírt munka fog nemsokára megjelenni magyar nyelven. A *kálvinizmus lényege* címmel. Írója dr. *Kuyper* Ábrahám, a hollandi reformátusok vezére, aki egyszerű falusi lelkészségből a miniszterelnökségig küzdötte fel magát s a mai Hollandiának, de méltán mondhatjuk, hogy az egész világnak legnagyobb és legmélyebben járó református theológusa. A kálvinizmusról írt munkája tulajdonképpen hat felolvasás, amelyeket 1898-ban Amerika egyik leg-híresebb református egyetemén, *Princetonban* tartott. Az egyes felolvasások a következő tárgyakról szólnak: I. *A kálvinizmus és a történelem.* II. *A kálvinizmus és a vallás.* III. *A kálvinizmus és az államtudományok.* IV. *A kálvinizmus és a tudományok.* V. *A kálvinizmus és a művészetek.* VI. *A kálvinizmus jövője.* Ezek az édekes témák klasszikus tömörséggel vannak megírva. Az egész munkában benne van a kálvinizmus quintessenciájának és épen ezért különösen lelkészek számára egy-egy felolvasás kimeríthetetlen tárháza lesz a nagyszerű eszméknek és gondolatoknak. De végtelenül nagyjelentőségű ez a munka a magyar református intelligenciára nézve is, amelynek jórésze legtöbbször halvány sejtelemmel sem bír arról, hogy mi a kálvinizmus igazi lényege s micsoda óriási jelentősége volt és van az emberiség szellemi és kulturális életében. Épen ezért felkérjük lelkészeinket, hogy az intelligencia körében is minél több előfizetést gyűjteni szíveskedjenek. A mű kellő számú előfizető jelentkezése esetén már 1914 január végén megjelenik, legalább 12 ív (200 oldal) terjedelemben, a Parochiális könyvtár köteteinek papírával és nyomásával. *Előfizetési ára 3 korona*, bolti ára magasabb lesz. A fordítást ketten vállalták magukra, ú. m. *Csűrös József* református lelkész Váralmás. (Kolozs m.), *Czegléd Sándor* református lelkész, theol. m. tanár, Nagysalló (Bars megye). Előfizetések és megrendelések Czegléd Sándor református lelkész címére (Nagysalló, Bars megye) küldendők.

KÜLÖNFÉLEK.

— **A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.** 7837—1913. sz. Nagytiszteletű Esperes úr! Az Országos Református Lelkész-Egyesület 1914 január 1-ével egy hetenként megjelenő néplapot indít *Vasárnap* címmel. E lapból mutatványul dec. havában 2—3. szám meg fog jelenni és a lelkészi hivataloknak díjmentesen meg fog küldetni. Utalva e nagy fontosságú vállalkozás kulturális, de különösen református egyházi jelentőségére, a legnagyobb jóindulattal ajánlom a lapot nagytiszteletű Esperes úr és általa a lelkész testvérek, tanítók és gyülekezeti tagok szíves figyelmébe. S kérem legmesszebbmenő fáradozását minden egyházi tényezőnek ahhoz, hogy a meginduló néplap mellett propagandát csinálva, annak minél szélesebb körben való elterjedése és így megerősödése biztosíttassék. Atyafiságos szeretettel vagyok: Debrecen, 1913 november hó 24-én. *Dr. Baltazár Dezső* püspök.

— **A debreceni egyetem ügye** újabban igen kedvező fordulatot vett. — Folyó hó 25-én nagyobb küldöttség járt fent Budapesten Debrecenből, átadván a város díszpolgári oklevelét a miniszterelnöknek s ez alkalommal a küldöttségben résztvevő gróf Dégenfeld József főgondnok, dr. Baltazár Dezső püspök és dr. Kun Béla akadémiai rektor a kultuszminiszteriumban átadták azt az elaboratutumot, mely a ma meglévő három fakultás egyetemi színvonalú, komplett megnyitásával foglalkozott. — A tárgyaláson a kultuszminiszterium részéről részt vettek dr. Jankovich Béla kultuszminiszter, dr. Benedek Sándor államtitkár, dr. Toth Lajos min. osztálytanácsos, Mandello Gyula min. tanácsos és a nehézségek minden valószínűség szerint végleg eloszlatottaknak tekinthetők, melyek a fakultások rögtöni megnyitását akadályozták. — A pénzbeli akadály azzal az összeggel harittatott el, melyet successiv megnyitás esetén a kerületnek ügyis viselnie kellene, sőt számítás szerint az akadémiai szakok további fentartása még többre kerülne. — Ezzel kimondhatatlan erkölcsi nyereség, hogy az egyetem a régi kollégiumban nyílik meg s egy ideig valószínűleg ott is székel. Most már a városon leend a sor, melynek az egyházkerületi elnökség a maga ajánlatával anyagilag is nagy előnyt biztosított az egyetem így hamar megnyitása folytán, hogy a törvény idevonatkozó szavait ne jobbra-balra magyarágatni igyekezzék, hanem részéről is lásson hozzá az orvosi fakultáshoz tartozó épületek létesítésével s általában a többi akadályok elhárításával a teljes, négy karú egyetem megvalósításához — Ugyancsak tisztázott fenti értekezleten a fakultások tanárainak száma. — Theol. fakultáson leend 7 rendes és egy rendkívüli tanszék, természetesen cél a rendes tanszékek szaporítása. — Jogon lesz 11 vagy 12, bölcsészeten egyelőre 9 tanszék. Ugy, hogy a rendes tanszék száma 27—28 leend. — Természetesen a megnyitandó egyetem minden jogokkal, tehát szigorlatoztatási és doktorrá avatási joggal is fel lesz ruházva. — December 2-ikán a közös egyetemi bizottságnak is bejelentik az öröm hírt, a tiszántúli egyházkerület pedig e tekintetben már felhatalmazást adott elnökségének s kétségtelenül a jóváhagyást is meg fogja adni. — Hisszük végre, hogy mindezeket legközelebb miniszteri leirat alapján is pontosabban megírhatjuk. — Legyen az ez ügyben sokat fáradozott iránti elismerésünk mellett Istennek dicsősége s szép sikerért.

— **Claparède Sándor emlékezete.** A magyar református egyház emelkedett gondolkozású és ritka nemes lelkű, nagy barátjának, a nemrég elhunyt Claparède Sándornak emlékezetére november hó 16-án Genfben, a *de Chene-Bougeries* templomban családja, tisztelői és barátai megható gyászünnepélyt rendeztek. Az ünnepélyen a család tagjain kívül nagyszámú előkelő közönség jelent meg, főleg Genf tudós világából. Képviselve volt a lelkészek testülete, az egyetem prot. theol. facultása s még több testület és egyesület, ezek között a magyar tanulókat gyámlító egyesület is. Ott voltak a genfi magyar tanulók is *Győry* vezetésével. Megindító gyászénekeket zengedeztek s azután a megjelent képviselők egymásután parentáltak el Genfnek és Magyarországnak feledhetetlen, közös, nagy halottját. Ez alkalomból a genfi ismert prot. lap, a „*La Semaine Religieuse de Geneve*”, melynek Claparède munkatársa volt s

melynek mellékletéül indította meg a „*Nouvelles de Hongrie*”-t, Claparède életéről és munkásságáról egy kimerítő, hosszabb cikk közlését kezdte meg nov. 22-iki számában. E cikkben sok olyan adatot találunk a megboldogult családjára és életére vonatkozólag, amelyet eddig nem ismertünk s amelyről azok a lapok sem tettek említést, amelyek a mi nagy halottunkról részletesebben emlékeztek meg. Érdemesnek tartjuk azért röviden közölni e cikkből a következőket: Claparède ősei törzsköcs francia hugenották voltak (az orosz származás téves információ után került egyik lapunkba). Egy *Claude Claparede* a XVII. században a két consul egyike Nimesben. A nantesi edictum visszavonása után (1685) kiköltözött Franciaországból Genfbe. Kis ideig Berlinben is tartózkodott s a brandenburgi nagy választó különös kegyével tüntette ki. De visszatért Genfbe, ahol második házát talált. Utódai közül hat jeles református lelkészt mutat fel a genfi köztársaság. Claparède Sándornak nagyapja (Lajos) és apja (Tódor) is lelkészek voltak Chancyban, egy Genfantoni városban. Itt született Sándor 1850 ápril. 14-én. Középiskoláit Genfben végezte, az egyetemet pedig Dresdában, Bonnban, Genfben és Manchesterben. Így alkalmat nyílt, anyanyelvén kívül, a németet és angolt is elsajátítani. Chemikusnak készült s a chemiából nyert 1882-ben doktorátust. Később azonban az irodalomnak szentelte magát s hosszabb ideig lapot is szerkesztett. 1889-ben vette feleségül a magyar származású *Papp Ilkát*, báró Fireks fiatalon hátrahagyott özvegyét, akivel ritka lelki harmóniában boldog családi életet élt. Claparède életének további része meglehetősen ismert előttünk. Tudjuk, hogy felesége révén mennyire megszeretett bennünket s mennyit tett értünk. Arany betűkkel van ez felírva történelmünk lapjaira s feledhetetlenül bevésve szívünkbe. Munkássága sokoldalú és áldásos, főként a vallásos élet terén, melyre fordította később minden idejét, gondját, szellemi és anyagi erejét. A *Semaine Religieuse* mindezt részletesen adja elő. Valóban szép emléket emel az elhunytak, ennek a rendkívül vonzó és nobilis egyéniségnek.

— **Válasz S. Szabó József úrnak.** Nagytiszteletűségednek e lap hasábjain „*Pár szó Hornyánszky Viktor röpiratára*” cím alatt megjelent nyilatkozatából őszinte sajnálattal látom, hogy röpiratom egyes részeit félre méltóztatott érteni. Amidőn én azt irtam, hogy „A szerzők az ismertek Babay, Csike, S. Szabó József, Zih Sándorné stb., vagyis azok, akik a *népiskolai könyvtárakban* Jókai, Mikszáth stb. örökébe lépnek”, távol állott tőlem minden gúnyolódás, amivel Nagytiszteletűséged joggal megvádolhatna, ha azt irtam volna, hogy a felsorolt szerzők „*az irodalomban*” lépnek Jókai stb. örökébe. Pedig éppen azért szűrtam be utólag a korrekturába e szavakat, „*a népiskolai könyvtárakban*”, hogy még a látszatát is elvegyem annak, mintha bárkinek irodalmi munkássága felett gúnyolódni akarnék. Ez nem lehetett szándékomban különösen Nagytiszte-

letűséggeddel szemben, akinek működését a protestáns irodalom terén mindig csak becsülni tanultam. Hasonlóképp félreértette Nagytiszteletűséged röpiratom azon részét is, hogy „Szép számmal kapnak az iskolák oly könyveket, amelyek a reájuk fordított összeget nem érik meg”. Egész munkám a népiskolai könyvtárak *üzleti* oldalával foglalkozik, a könyvek tartalmát sehol kritika tárgyává nem tettem — kivéve a „Reformáció bajnokai”-nál, amelynek tartalma nincs, — de nem is tehettem, hisz magam mondom, röpiratom egy másik helyén „bírálják meg ahhoz jobban értők, hogy mi a jó bennök és mi a selejtes”. Mért gondoltam volna ép ezen résznél a könyvek beltartalmára s nem arra, amihez én is értek s amit munkámban részletesen ki is mutatok, hogy a könyvtárak diszkötést fizetnek, de nem azt kapják, hogy az egybekötések által a könyvtár használhatósági értéke csökken stb., stb., ami mind azt bizonyítja, hogy igenis szép számmal kapnak az iskolák oly könyveket, amelyek a reájuk fordított összeget nem érik meg. Mert bár éri meg nagynevű íróink művei ezen ország minden kincsét, bármely művük, *mint könyv*, nem éri meg olcsó vászonkötésben a 10 koronát, ha én azt pompás diszkötésben ugyanezen áron bárhol megkaphatom. Ami végül azon megjegyzésemet illeti, hogy Károli Gáspár neve mindenütt következetesen Károlyi-nak van nyomtatva, ez nem Nagytiszteletűséged könyvére, hanem a Hegedűs és Sándor cég jegyzékeire vonatkozott. Ha a könyv akkor előttem fekszik, rögtön utánajárok a kétféle írásmódnak, mert az csak természetes, hogy ha egy szerző könyvében Károli helyett következetesen Károlyi-t ír, akkor tudnia kell, hogy ezt miért teszi, míg egy kiadó jegyzékében felületeségből is keletkezhetnek ilyen hibák. Bármennyire megtisztelt is engem Nagytiszteletűséged azzal, hogy ezen kérdés tudományos megvitatását illetőleg szívesen áll rendelkezésemre, azt kénytelen vagyok magamtól elhárítani, mert tudományos kérdésekben én S. Szabó Józseftől tanulni akarok, nem pedig őt tanítani. Azt a szerény nézetemet azonban nem hallgathatom el, hogy ha tudományosan be van igazolva, hogy Károli nevét Károlyi-nak kell írni, dacára annak, hogy a múlt században megjelent minden bibliakiadásban s az összes bibliákban ma is „Károli”-t olvasunk, akkor a névírásának ezt a módját az egész országnak felekezeti és helyi különbség nélkül el kell fogadnia, nehogy bárkiben is kétely támadhassék aziránt, hogy kik és hol írják helyesen vagy helytelenül Károli Gáspár nevét. Addig is, míg az egész tudományos világ ezt a névváltoztatást magáévé nem teszi — ismét csak az én egyéni nézetem szerint — helyesebb a régi, megszokott és közismert írásmód mellett maradni. Nagytiszteletűséged nyilatkozatának bevezető részére nem válaszolok. Ha valaki meg van győződve arról, hogy én a röpiratot nem önzetlenül, hanem rejtett okokból irtam, azt én ezen meggyőződésémtől száz nyilatkozattal sem fogom eltántorítani. *Hornyánszky Viktor.*

**KONCZ FEST :-
TISZTIT**

Flók üzletek: Batthyány-u. 2. szám. Csapó-u. 17. szám.

mindennemű ruhát kifogástalanul. Gallérok és kézelők mosása és vasalása pontosan eszközöltetik. Telefon 701.

Debrecen, Arany János-u. 10. sz.

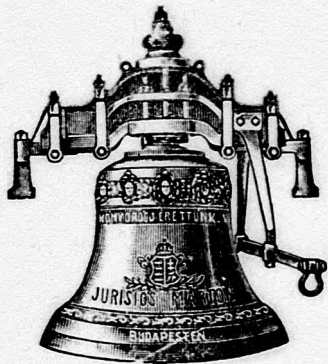
— **Templomszentelés Dobrácsapátiban.** Folyó hó 2-án nagy ünnepe volt a dobrácsapátii kisdud leányegyháznak. Vele együtt a környék számos falujának, ezek között is kiválólag Kiskolcsnak, az anyaegyháznak, melynek dicséretes résztvevése mellett ekkor szenteltette föl teljesen újonnan épített s minden egyszerűsége mellett is csinos és tetszetős templomát. Mintha maga a természet is ünnepeit akart volna. A késő őszi dacára gyönyörű szép és szokatlanul meleg nap virradt ránk, melynek verőfényében százával jöttek a szomszéd falvak érdeklődői, hogy megsokasítsák az építők örömet és bizonyosságot szerezzenek maguknak afelől, hogy a vissza nem rettenő kitartás Isten segédelmét érdemli ki, amivel aztán nem hiába fáradoznak az építők. Akik be tudunk jutni az új templomba, gyönyörködhattunk a nagybányai egyházmegye esperesének, nagytiszteletű Széll Györgynek égék felé szárnyaló s mindnyájunkat maga után vonzó, remek imájában, nem kevésbé a kiskolcsi református énekkarnak Csele József ottani református tanító vezetése alatti excellens szereplésében, majd a szatmárudvarii lelkész prédikálása után az immáron 58 éve palástot viselő nagytiszteletű Balogh Istvánnak, az ércharang szavú kiskolcsi lelkésznek úrvacsorai ágendájában s abban a lélekemelő látványban, amelyet nyújtott a 160 lélekkel bíró kis leányegyház ünnepén 763 hittestvérünk úrvacsorázása, melyet bezárt Nagykolcs ifjú lelkészének, Sárközi Lajosnak feledhetetlenül szép és „a tőle megszokott szónoki remekeléssel” előadott imája. Addig pedig, míg bent ezek így rendre követték egymást, a kívül maradtaknak Balogh Zoltán kiskolcsi segédlelkész prédikált ifjúi hévvel és meggyőző logikával a magyar templomok történelmi jelentőségéről. Hét lelkész, ugyanannyi tanító (három állami!), Tóth Mór egyházmegyei világi tanácsbíró stb. stb. képviselték a mindenfelől összesereglett, mintegy 1000 főnyi sokaságban az elite publikumot, melynek hatalmas része van azon említésre méltó tényben is, hogy a perselypénz és bái bevételből 700 és egynéhány korona volt a tiszta haszon. Köszönet érte mindazoknak, akiket megillet. A seregek Urának pedig, — aki sikert adott, — dicséret mindenkor! *Jelenvott.*

Segélyek. A református segély-egylet pénztárából a következő segélyeket utalványozta az egyházkerületi közgyűlés, mint: Nyiracsád 100 K. Martonfalva 100 K. Polgár 200 K. Balazsér 100 K.

Surány 150 K. Bilke 100 K. Bulcsu 100 K. Mezőgece 100 K. Munkács 150 K. Szolyva 100 K. Lugos 200 K. Nagymajlát 100 K. Pancsova 186 K. Püspökelle 100 K. Resica 150 K. Temesvár 200 K. Fugyivásárhely 100 K. Ugyanott a hegyi lakók gondozására 100 K. Hegyközkovácsi 100 K. Pelbárt-hida 100 K. Pusztajlak 100 K. Rév 100 K. Váradles 100 K. Alsójózsa 200 K. Felsőjózsa 100 K. Köbőkút 114 K. Éradony 100 K. Érábrány 100 K. Kóly—Nagykánya 100 K. Mónuspetri 100 K. Szentjobb 100 K. Révaranyos 150 K. Mezőladány 100 K. Kopócsapáti 100 K. Tiszamogyorós 100 K. Mándok 100 K. Nyírmihálydi 100 K. Nyíribrony 100 K. Geszteréd 100 K. Sényő 100 K. Piricse 100 K. Besenyőd 100 K. Ujfehértó 100 K. Nagytarna 100 K. Tiszaújhely 150 K. Tiszaújlak 100 K. Tiszapéterfalva 100 K. Dolha 100 K. Tekeháza 100 K. Királyháza 100 K. Tiszakeresztúr 100 K. Nevetlenfalva 100 K. Józsefháza 100 K. Patóháza 100 K. Tiszaberek 100 K. Szatmárpálfalva 100 K. Alsófernezely 100 K. Avasfelsőfalva 100 K. Mérk 100 K. Kántorjánosi 100 K. Csomaköz 100 K. Bere 100 K. Krasznaszentmiklós 100 K. Ópályi 100 K. Jármí 100 K. Belényes 100 K. Vaskóh 100 K. Szinte 150 K. Radnalippa 150 K. Magyarremete 100 K. Csermő 100 K. Kisháza—Széplak (Gyanta filiája) 100 K. Magyareséke 100 K. Komlódtótfalu 100 K. Kölse 100 K. Sonkád 100 K. Fülesd 100 K. Nemesborzova 100 K. Csengerújfalva 100 K. Turricse 100 K. Géberjén 100 K. Jánk 100 K. Darnó 100 K. Mánd 100 korona. A nyugták, lelkész és gondnoki aláírással, hivatalos pecséttel december 15-től kezdve beküldendők az egyházkerületi pénztárhoz kifizetés végett. Külön felhívást a pénztári hivatal nem küld szét.

A debreceni református tanítóképző-intézetben a folyó évi december hónapban tartandó javító- és pótló-képesítő vizsgálatok idejét a főtiszteletű és méltóságos elnökség a következő módon állapította meg: Vizsgálatra jelentkezés december 17. Írásbeli vizsgálat december 18. Szóbeli és gyakorlati vizsgálatok december 19. és 20. napjain tartatnak meg. *Nagy József, igazgató.*

Helyreigazítás. A népiskolai tökesegély-kölcsönökről szóló közelebbi híradásunk egy pár tétele téves volt. Annál fogva a rektifikált névsort a következőkben közöljük: Tiszacsege 1000 K. Nyírmartonfalva 1000 K. Máronpapi 1000 K. Csaroda 1000 K.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kintű Pozdech-féle rendszer szerint

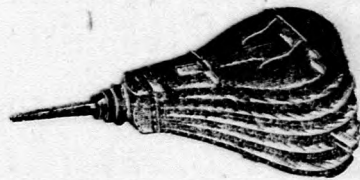
Juristics Márton

ALAPITVA 1868.

TELEFÓN 77—51.

harangöntő- és harangfelszerelő gyár Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kieszérlését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Munka felvétel végett díjmentesen utazom a helyszínére. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás.

Pusztaiújlak 1000 K. Értarsa 2000 K. Kopócsapáti 1000 K. Petneháza 1000 K. Apagy 1000 K. Besenyőd 1000 K. Kuncsorba 1000 K. Fertősalmás 1000 K. Hosszúmező 1000 K. Hirip 1000 K. Szamoskrassó 1000 K. Kaplony 1000 K. Papos 1000 K. Tamás-hida 1000 K. Szamosdara 1000 K. Lehet, hogy az eltérés még ki lesz egyenlíthető, de ez időbe kerül.

A karácsonyi ünnepek alkalmából közlekedő külön személyszállító vonatok.

A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erősebb személyforgalom akadálytalan lebonyolítása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállító vonatokon kívül az alább felsorolt vonalakon külön gyors-, személy-, vegyes- és személyszállító tehervonatok fognak közlekedni:

Budapest keleti p. u.-tól—Nagykátáig. Folyó évi december hó 24-én külön személyvonat közeledik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 3 óra 25 perckor, érkezik Nagykatára d. u. 5 óra 17 p.-kor.

Budapest keleti p. u.-tól Szolnokig. Folyó évi december hó 22, 23. és 24-én két személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 5 óra 40 p.-kor, érkezik Szolnokra este 9 óra 5 p.-kor; a másik vonat indul Budapest este 7 óra 10 p.-kor, érkezik Szolnokra éjjel 10 óra 7 p.-kor.

Budapest keleti p. u.-tól—Aradig. Folyó évi dec. hó 20—21, 22—23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 9 órakor, érkezik Aradra reggel 5 óra 34 perckor.

Budapest keleti p. u.-tól—Nagyváradig. Folyó évi december 20—21, 22—23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 6 órakor, érkezik Nagyváradra éjjel 1 óra 52 p.-kor.

Szolnok—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi dec. 26-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szolnokról d. u. 2 óra 55 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 órakor.

Aradtól—Budapest keleti p. u.-ig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik, mely f. évi december hó 24, 26-án és 1914. évi január hó 2-án közlekedik, indul Aradról d. e.

11 óra 7 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 45 p.-kor; a másik pedig, mely f. évi december hó 26-án és 1914. évi január hó 1-én közlekedik, indul Aradról este 9 óra 10 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 5 óra 30 p.-kor.

Nagyváradtól—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 26-án és 1914. évi január hó 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról éjjel 10 óra 21 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 6 óra 40 p.-kor.

Ujvidéktől—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 23—24, 27—28-án és 1914. évi január hó 2-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Ujvidékről d. e. 10 órakor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 15 p.-kor.

Budapest nyugoti p. u.-tól Ceglédig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik, mely f. évi december hó 22—23, 24, 26-án és 1914. évi január hó 1. és 2-án közlekedik, indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. e. 11 óra 55 p.-kor és érkezik Ceglédre d. u. 2 óra 11 p.-kor; a másik pedig, mely folyó évi december hó 24-én közlekedik, indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 4 óra 20 p.-kor és érkezik Ceglédre este 6 óra 35 p.-kor.

Budapest nyugoti p. u.-tól—Szegedig. Folyó évi december 24-én külön gyorsvonat közlekedik I. és II. oszt. kocsikkal. Indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 2 óra 50 p.-kor, érkezik Szegedre este 6 óra 30 p.-kor.

Budapest nyugoti p. u.-tól—Temesvár—Józsefvárosig. Folyó évi december hó 20. és 23-án közlekedik külön gyorsvonat I. és II. és külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal. A gyorsvonat indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 2 óra 50 p.-kor., érkezik Temesvár—Józsefvárosra este 8 óra 41 p.-kor. A személyvonat pedig indul Budapest nyugoti p. u.-ról este 8 óra 30 p.-kor, érkezik Temesvár—Józsefvárosra reggel 5 óra 39 p.-kor.

Szegedről—Budapest nyugoti p. u.-ig. Folyó évi december hó 27-én külön gyorsvonat I—II. oszt. kocsikkal és december hó 26. és 28-án külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal közlekedik. A gyorsvonat indul Szegedről d. e. 10 óra 10 p.-kor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra d. u. 2 óra 5 p.-kor. A személyvonat pedig indul Szegedről éjjel 2 órakor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra reggel 7 óra 25 perckor.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Pozsonytól—Budapestig nyugoti p. u.-ig. Folyó évi december hó 21, 24, 27-én és 1914. évi január hó 1-én külön személyszállító gyorsteher közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Pozsonyból éjjel 1 óra 18 p.-kor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra reggel 7 óra 5 p.-kor.

Lipótvártól—Pozsonyig. Folyó évi december hó 21, 26, 28-án és 1914 január hó 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Lipótvárról d. e. 11 óra 5 p.-kor, érkezik Pozsonyba d. u. 12 óra 49 p.-kor.

Nagyváradtól—Püspökladányig. Folyó évi dec. hó 23-án külön vegyesvonat közlekedik II. és III. osztályú kocsikkal. Indul Nagyváradról este 8 óra 6 p.-kor, érkezik Püspökladányra éjjel 10 óra 47 perckor.

Püspökladánytól—Nagyváradig. Folyó évi dec. hó 24-én külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 3 óra 51 p.-kor, érkezik Nagyváradra reggel 6 óra 14 p.-kor.

Debrecéntől—Püspökladányig. Folyó évi dec hó. 20, 23. és 31-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Debrecenből éjjel 11 óra 12 p.-kor, érkezik Püspökladányra éjjel 12 óra 18 perckor.

Püspökladánytól—Debrecenig. Folyó évi december hó 21, 24, 27-én és 1914. évi január hó 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 1 óra 8 p.-kor, érkezik Debrecenbe éjjel 2 óra 1 p.-kor.

Szegedről—Temesvár-Józsefvárosig. Folyó évi dec. hó 20. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szegedről d. u. 1 órakor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra d. u. 4 óra 24 perckor.

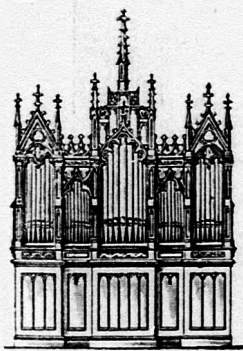
Hatvan—Miskolc személy p. u.-ig. F. évi dec. hó 23. és 24-én külön személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Hatvanból d. u. 4 óra 40 p.-kor, érkezik Miskolcra személy p. u.-ra éjjel 10 óra 26 perckor.

Losoncól—Zolyomig. Folyó évi december hó 23. és 24-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Losoncról d. u. 1 óra 10 p.-kor, érkezik Zolyomra d. u. 3 óra 27 perckor.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét *Schuller* vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Alulírottak a legmélyebb tisztelettel bátorodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántortanító urakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megvalva, ismét Egerbe, önálló működésre tértünk vissza. Ajánlkozunk a legújabb légnyomatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemü orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Tejjes tisztelettel

Pályázat.

A püspökladányi református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett XVI. tanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás természetben, vagy lakpénz 300 K. 2. Természetben nyert lakás esetén törvényes területű kert, vagy 20 K. 3. Kézpénz az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve 100 K. 4. Fizetékieskiegészítő állam-segély 1100 K. — Kötelesség: Az egyháztanács által kimutatott osztály, vagy osztályoknak a tiszántúli ref. egyházkerület tanterve szerinti vezetése. Felhívás esetén lelkész vagy énekvezér helyettesítése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi dec. 10-ig andandók be alólírott iskolaszéki elnökhöz.

Püspökladány, 1913 november 26.

Kállay Sándor,
ref. iskolaszéki elnök.

Pályázat

a debreceni református egyház *árpádtéri* újonnan szervezett lelkészi állására.

Javadalom: 1. Évi fizetés kézpénzben, évnegyedi előleges részletekben *négyszer korona* és a főtiszteletű egyházkerület 1909. évi 266. sz. határozatával megerősített 1909. évi 347. P. sz. presbyteri határozat szerint a *Debrecenben* rendes lelkészi szolgálatában eltöltött évek után négy ízben ötödéves korpótlék, melyek közül az első és második négyszáz-négyszáz korona, a harmadik háromszáz korona, a negyedik négyszáz korona. 2. *Stóla* az általa sorrend szerint végzendő temetésekért egészen, a keresztelésekért és esketésekkért járó díjak pedig az eddigi gyakorlat szerint a lelkésztársakkal megosztva. Összes évi értéke nyolcszáz korona. 3. *Lakás* természetben.

A pályázni szándékozók oklevelökkel s a pályázati hirdetés közzé után esperesileg láttamozott szolgálati bizonyítványukkal felszerelt pályázati kérvényeket 1913. évi december hó 21. (huszonegy) napjáig bezárólag Dávidházy János espereshez Kabára (postahely) küldjék.

Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Debrecen, 1913 nov. 25.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Cseh István és Fia
orgona- és harmonium-készítők
Egerben,
Kovács János-utca
19. szám, saját ház.

7715—1913. szám.

Pályázat

a szatmári egyházmegyében fekvő szatmári egyház lemondás folytán megüresedett egyik lelkészi állására, melynek javadalma következő:

1. 1200 korona készpénz a városi pénztárból, havonként előleges részletekben;

2. 1200 korona személyi pótlék a városi pénztárból, havonként előleges részletekben. Ennek megadása a városi törvényhatósági bizottság külön engedélyétől függ;

3. 26 hold 396 □-öl szántóföld és 9 hold 185 □-öl rét;

4. 25.000 korona földeladási összeg (mely alkalmadtán ingatlan vételére fordítandó) kamata;

5. 18 korona 84 fillér föld kisajátítási összeg kamata;

6. 81 1/2 köbméter elsőrendű tűzifa a város területén;

7. a stólának felerésze;

8. természetbeni lakás kerttel, amelyre vonatkozólag megjegyeztetik, hogy amennyiben magasabb egyházi érdekek a jövőben elkerülhetetlenül szükségessé tennék, az új lelkész köteles a mostani lakásnak és kertnek minden tekintetben megfelelő, teljesen egyenlő értékű és az egyházi felettes hatóságok által jóváhagyott más lakást elfogadni.

Kötelessége: az egyházi törvényben előirt összes lelkészi teendőknél a másik lelkéssel együttesen való végzése és a zárdabeli elemi- és polgári leányiskolák, valamint a r. kath. főgimnázium református növendékeinek hitoktatása.

A lemondott lelkész 240 korona beruházási igényt jelentett be.

Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

A pályázati kérvények az E. II. t.-c. 16. §-ában megjelölt okmányokkal felszerelve, 1913. évi december hó 14-ik napjáig küldendők be Kovács Lajos espereshez Szatmárnémetibe.

Debrecen, 1913 november 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos árban kapható **Kovács Mihály** butorraktára **Budapest, VII. Thököly-u. 22.** a Központi pályaudvar közelében. E lapra hivatkozók 10% árengedményben részesülnek

A leginponálóbb meglepetés.

Egy valódi bőr szivar- vagy cigaretta-tárca ezüst sarkokkal.

Egy valódi bőr papir- vagy aprópénz-tárca ezüst sarkokkal.

Egy pár valódi kutya-, szarvas-, svéd- s más különleges bőrből készült kesztyű bármilyen kivitelben.

Egyenes tartók és reform-fűzők már 5 koronától elegáns kivitelben.

Vitárius Sándor

kesztyűs és kötszerész mesternél

DEBRECEN, Piac-utca 16-ik szám alatt.

Alföldi palota.

Telefonszám 1014.

Mérsékelt árak!

COLUMBIA

Hanglemez

ujdonságok:

Mozikirály — Buksi eperetből. Kuplék — a fővárosi mulatók műsorából. Király Ernő legújabb magyar nótái: Ahol két szív elbucsuzik, Szép asszonynak kurizálok, Tova szálló felhők stb.

egyedül:

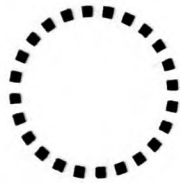
Molnár Testvéreknel
Debrecen, Egyháztér 2
kaphatók.
Telefon: 727. sz.

Karácsonyi ajándéknak

legalkalmasabb 3. 6, vagy 12 pár elegáns bőrkesztyű szép dobozban :: Manieur és fésű-készletek, nadrágtartók, harisnyakötők legolesőbb árban beszerezhetők

Schön Sándornál

DEBRECEN, Piac-u 14. Csapó-u. sarok.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, papi palástokat és fővegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszték, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovsky - András

papi, egyenruha és uri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

≡ *Karácsonyi* ≡
nagyvásár.

Ez alkalommal mélyen leszállítottam az összes raktáromon lévő téli cikkek árait

Gerő Ernő

Debrecen :: Legnagyobb és legolesőbb úri, fiú- és gyermekruha nagyáruháza Piac-u. 41.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŰ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA 0 0 0 0

DEBRECEN, SIMONFFY-UTCZA 5.